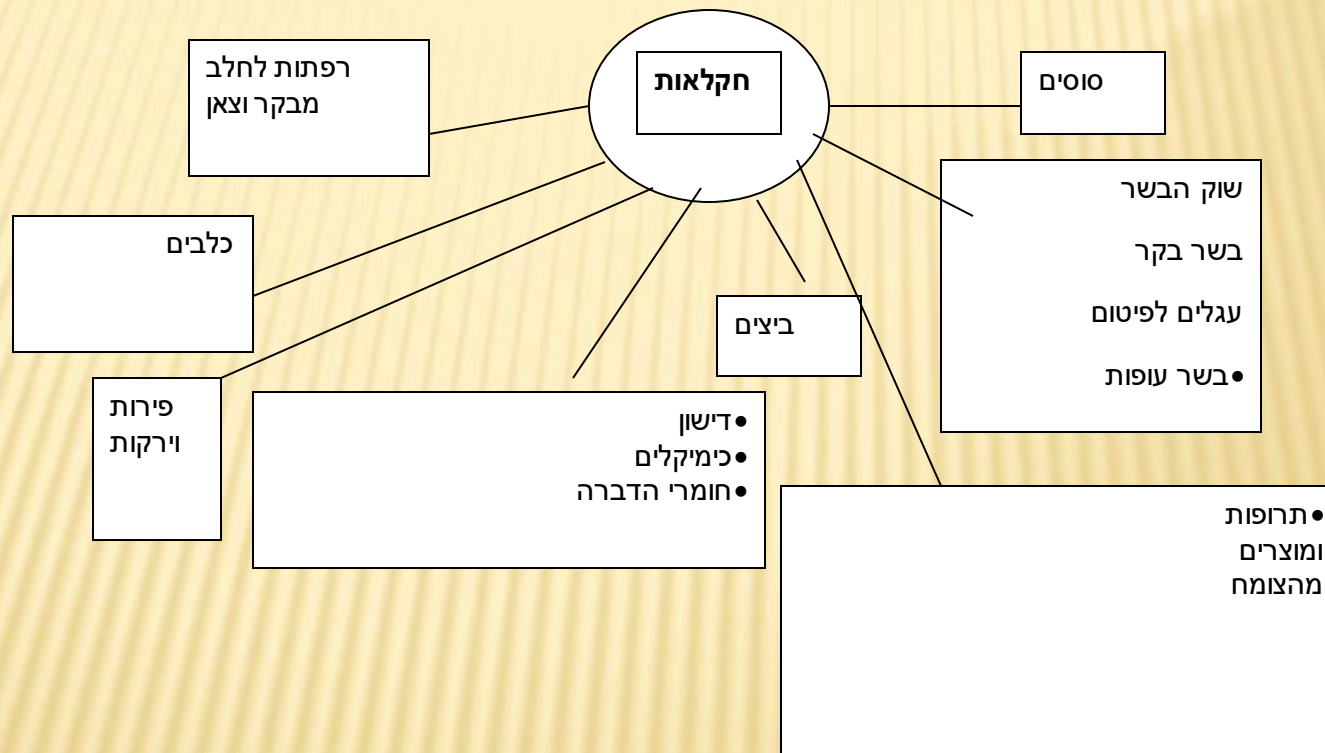

כלכלת הענף החקלאי

ממה מורכב הענף החקלאי במדינת ישראל ?

איך קובעים מחיר של מוצר?

תשומה: מוגדרת כסך כל האמצעים העומדים לרשות עסק שמטרתם הפקת רווחים בעתיד. כלומר: סך ה**משאבים**, ה**עבודה** וה**עלויות** הכרוכים בתהליך או בפעילות **כלכלית**.

תשואה: ה**הכנסה** הנובעת מפעולה כלכלית. זהו היחס בין שווי ה**שקעה** בנקודות זמן שונות. תשואה תוצג באחוזים, כיוון שהיא מייצגת את הרווח או ההפסד באחוזים, ולא מספר נקי.

לפי התשומה והתשואה מבצעים תמחיר של המוצר

אֵין מחשבים הוצאות - תשומות: ✕

חומרים ישירים - חומרי גלם שניתן לזהותם עם מוצר או הזמנה ספציפיים
חומרים עקיפים - חומרים שלא ניתן לזהותם כשייכים למוצר או הזמנה כאמור
עבודה ישירה - שעות עבודה שניתן לזהות כשייכות לייצור מוצר או הזמנה ספציפיים. בכלל זה שעות עובדי הייצור, עובדי מחקר ופיתוח בגין מוצר ספציפי וכדומה.

עבודה עקיפה - שעות עבודה שלא ניתן לזהותן כאמור. בכלל זה נכללות שעות עבודה כלליות, כגון תיקון מכונות ותחזוקתן על ידי עובדי ייצור, וכן שעות של עובדים שאינם עובדי ייצור, כגון **תחזוקה** כללית, הדרכה, **ביקורת איכות**.
הוצאות תקורה - יתרת ההוצאות שאינן עבודה או חומרים, וכוללות בין היתר **שכירות**, **ביטוח**, פחת וריבית

תשומות בענף הכלכלי

✗ דוגמא להשקעות בחקלאות:

✗ כלים חקלאיים, מבנים לבעלי-החיים, זרעים, רופא, תרופות, עבודה, רכישת בעלי-החיים או הזרעים, הלוואות.

✗ לכל ענף חקלאי יש את התשומות האופייניות לו. כל התשומות הן הוצאות.

סוגי הוצאות:

✕ הוצאות קבועות הן הוצאות לטווח ארוך (בניינים, חשמל).
הוצאות אלה נעשות בתחילת הגידול ואי אפשר לשנות אותן.

✕ הוצאות משתנות נעשות במהלך הגידול (מזון, פועלים, חשמל וכו')

ניתן גם לדבר על שני סוגים של הוצאות :

1. הוצאות ישירות – אלו הוצאות שתלויות בגידול המוצר וכמותו : מים , דשן , מזון לבעל החיים , חומרי הדברה , תרופות וכולי.

2. הוצאות עקיפות – אינן תלויות בכמות : ציוד מכני : טרקטור ומכונות , מבנים , ביטוחים , שכירות , ביטוחים.

תשומות הבנייה למגורים

באחוזים

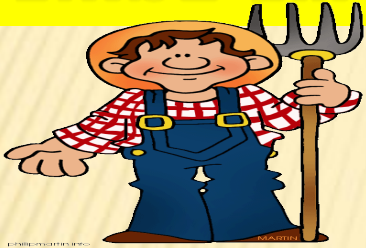

מחירה של התוצרת החקלאית:

- ✕ המחיר של התוצרת החקלאית צריך לכסות את כל הוצאות החקלאי.
- ✕ הכמות המיוצרת על ידי החקלאי היא קשיחה. למעשה אין החקלאי יכול לשנות את הכמות המוצעת באופן מיידי **החלטת החקלאי היא כמה לייצר ובאיזה מחיר כל זה נעשה בתחילת העונה**, והכמות שתימכר היא עבור המחיר המוצע. אלא אם כן יושמד חלק מהיבול.

איך יקבע החקלאי את מחירו של המוצר?

✗ המחיר אותו קובע החקלאי צריך לכסות את כל הוצאות החקלאי .

✗ החקלאי צריך להחליט מהו המחיר אותו יקבע עבור המוצר בהתאם להגבלות שקובעת המדינה .

ובהתאם להשפעות :

✗ השפעה לטווח קצר - המחיר של המוצר צריך להחזיר את עלות היצור הישירה – הובלה, חומרי גלם, תברואה ואחזקה.

✕ השפעה לטווח ארוך:

✕ א. לצמצם השפעות אי וודאות כמו שינויי אקלים קיצוני ,

✕ ב. שינוי בגודל ובהרכב הצרכנים (הביקוש).

✕ ג. קבלת המוצר במועד הרצוי.

ד. הארכת חיי מדף לתוצרת .

✕ ה. כיסוי העלויות העקיפות שכבר קיימות בתהליך הייצור: שכירות , מיכון וכו'.

✕ ו. שיפור הכמות והאיכות על ידי שילוב טכנולוגיות חדשניות ,וטיפוח גנטי.

ממה עוד מושפע מחיר המוצר?

היוון

שם כללי , הלקוח מהמילה " הון"

לתהליך תרגום של ערך כספי מתקופה אחת למונחי תקופה אחרת.

במקרים רבים, המשתמשים במושג היוון מתכוונים בעצם לערך היוון הוא חישוב הערך העתידי של הכסף (באחת מהדרכים הבאות:

- חישוב הערך הנוכחי של סכום שאמור להתקבל בעתיד, תוך התחשבות ברווחי הריבית הנוצרים בפער שבין הזמנים. בין שמדובר בסכום חד-פעמי ובין שמדובר בסכום המתקבל בתשלומים לאורך זמן.

ביקוש: הוא הרצון, היכולת והנכונות של פרט לרכוש סחורה או שירות.

היצע: היצע הוא היכולת והנכונות של גורם במשק למכור סחורות ושירותים.

עניין של ביקוש והיצע

מכון הממוגרפיה שהפעילה "אסותא" בבניין של
"מכבי" הועבר למודיעין עילית בשל היענות נמוכה

חנה שטרן

ששהתה בעיר בתחילת השבוע, ולשמחתנו 120 נשים ביצעו באמצעותה את הבדיקה. זאת בעקבות הפעילות היוזמות שמבצע צוות הסניף במודיעין, כמו להתקשר לעשרות נשים מידי שבוע כדי לתאם עבורן תורים לממוגרפיה. הניידת מגיעה לעיר מידי מספר חודשים, ובמידה וקיים ביקוש גבוה לבדיקות, ניידת הממוגרפיה אף מגיעה לעיתים תכופות יותר. כאשר קיים צורך רחוק בביצוע הבדיקה והניידת לא נמצאת בעיר, מופנות חברות "מכבי" למכונים שבהסכם עם הקופה בערים סמוכות, לפי בקשתן. נשמח אם נשים שלא ביצעו את הבדיקה בשנתיים האחרונות, ייעצו לניסיונות שלנו לקבוע עבורן תור ולבצע את הבדיקה".

לקוחה של קופת חולים "מכבי", הנדרשת לעבור בדיקת ממוגרפיה אחת לחצי שנה, גילתה כי המכון שפעל בסניף הקופה במרכז מרלז נסגר והיא מופנית כעת לבדיקות במודיעין עילית. יש לציין כי מכון הממוגרפיה של "מכבי" (למעשה - של "אסותא", שפעל בתוך מבנה הקופה) היה היחיד בעיר, וכי קופות חולים אחרות כלל לא הפעילו כאן כזה. עם זאת, "אסותא" החליטה לסגור אותו בשל היענות נמוכה.

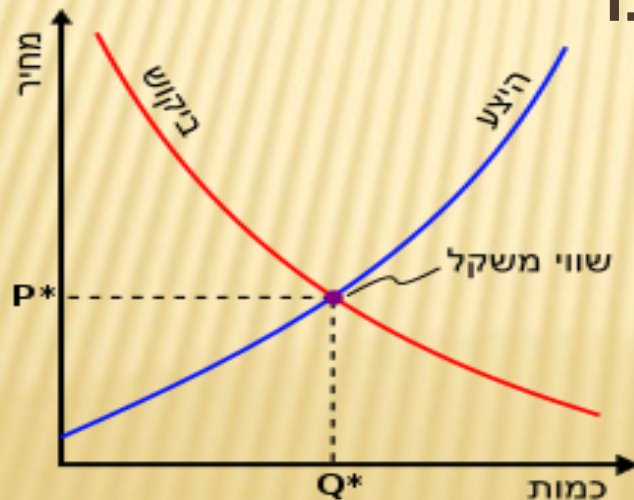
מדוברות "מכבי" נמסר בתגובה: "אכן חבל כי מכון הממוגרפיה של אסותא כבר לא פועל במודיעין. הוחלט להפסיק את פעילות המכון, כיוון שלא היה ביקוש מספיק לשירותיו מצד תושבות העיר. האגודה למלחמה בסרטן ואסותא מפעילות ניידת ממוגרפיה

✕ חוק הביקוש:

ככל שמחירו של מוצר יהיה גבוה יותר, כך כמות היחידות שייבקשו הצרכנים לקנות תקטן.

✕ חוק ההיצע:

היקף ההיצע של היצרנים בשוק תלוי במחיר, וככל שמחירו של מוצר יהיה גבוה יותר, כך יהיו היצרנים מעוניינים לייצר כמות גדולה יותר ממנו למוצר

גורמים המשפיעים על ביקוש והיצע של המוצר

סיבות לעליה בביקוש של מוצר

✗ רמת חיים

✗ עליה בביקוש גורמת לעליה במחירים עקב הרצון לקנות.

✗ פרסומת מחסור במוצר

✗ הרגלי צרכנים

✗ שיקולי דת

✗ בריאות

✗ תקופות וחגים.

סיבות לעליה בהיצע של מוצר

✗ עליה בהיצע גורמת לירידה במחירים עקב הרצון למכור.

✗ גורמי אקלים גורמי מחלות

✗ עלות הייצור למייצר

✗ יכולת טכנולוגית של היצרן.

כדי להבטיח הכנסה כספית החקלאי חייב לתכנן את הייצור לטווח ארוך:

✕ חקלאי מתכנן את עצמו לפי מספר שנים קדימה ומתוך תחזית, על מנת לצמצם את השפעת האירועים של מחלות, אקלים קיצוני ושינוי צרכי שוק..

✕ אמצעים המבטיחים את קבלת הפרי במועדו הרצוי
מפותחים כגון – הכוונת מועד פריחה ואמצעי הארכת חיי מדף לתוצרת .

מחירים....

✖ לטווח הקצר – המחיר מחזיר את עלות היצור.

✖ לטווח ארוך- לטווח הארוך המחיר מחזיר את כל העלויות העקיפות שכבר קיימות בתהליך הייצור. יש לקחת בחשבון גם את ההוצאות הקבועות וגם את ההוצאות המשתנות כדי לעשות חשבון אם כדאי לגדל לאורך שנים את הגידול המסוים.

✖ http://kids.gov.il/money_he/learn_pages/set_price1.html

✖ אתר : "איפה הכסף"?

צורת שיווק :

✕ שיווק הוא מכלול הפעולות המביא את המוצר אל הלקוח אשר כולל פעולות הגורמות ללקוח לבחור במוצר המסוים ולהעדיפו על פני מוצרים אחרים.

שיווק עצמי – החקלאי קובע עם איזה ספק ברצונו לעבוד ובאיזה כמות הוא ישווק. הדבר מבטיח לחקלאי את המחיר הטוב ביותר עבור המוצר בכך שהוא בוחר את הספק אליו ישווק את המוצר.

לעומת זאת הפרסום וההובלה עולים יותר משיווק משותף או שיווק ארצי. והחקלאי פחות פנוי לעיסוק בחקלאות.

✕ **שיווק אזורי ושיווק ארצי –**

✕ **משווקים באזור מסוים בארץ או לכל הארץ.**

לכן :

✕ **הכמויות גדלות**

✕ **התחרות בין היצרנים גדלה.**

✕ **ההוצאות הישירות גדלות.**

✕ **ההוצאות העקיפות קטנות.**

✕ **מאפשר לשווק באופן משותף ובכך לפרסם ולהוביל יותר בזול.**

✕ **ספק שדורש כמות גדולה מבטיח מחיר קבוע ויחסי משכר לטווח ארוך.**

באילו מקרים ממשלה מתערבת בענף החקלאות?

✗ כאשר היא מעוניינת להבטיח אספקה סדירה של מוצרים חקלאיים .

✗ כאשר היא מעוניינת להבטיח את טווח המחירים לצרכן וליצרן

✗ כאשר היא מעוניינת לעודד פיתוח של מוצר מסוים

✗ כאשר היא מעוניינת לתמוך במגדלים באזור עדיפות לאומית (גבול הלבנון , אזורים בהם האבטלה גבוהה ועוד...)

אמצעים בהם משתמשת הממשלה בענף החקלאי כדי להביא לשמירה על שוק וכלכלה יציבים :

✕ סובסידיה

כדי שמוצר יירכש וישווק בארץ .
הממשלה מפצה את היצרן על
הוצאות היצור בכדי לעודד ייצור של
המוצר.

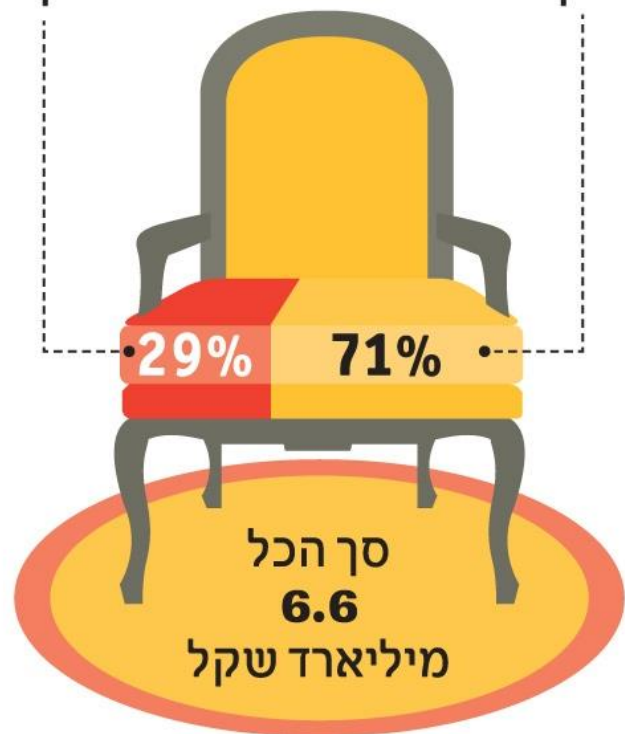
היא משתתפת עם החקלאי בהוצאות
הייצור וכך מובטח מחיר סביר ליצרן
ולצרכן ובכך מתאפשרת תחרותיות
בין יצרנים יחידניים וארציים והוזלת
התוצרת החקלאית לצרכן .

היקף שוק הרהיטים

ב-2012

ייצור מקומי 4.6 מיליארד שקל
יבוא 2.0 מיליארד שקל

מקור: התאחדות המלאכה והתעשייה

TheMarker

מכסי מגן

כאשר הממשלה מעוניינת להגן
על תוצרת מקומית היא מעלה מס
על מוצרים מיובאים מקבילים.

מכסות יצור

✕ ההמשלה מגבילה את כמות התוצרת שכל יצרן יכול לייצר כדי למנוע תנודות במחיר השוק :

אם כל חקלאי ייצר כמות לפי רצונו המחירים לא יהיו אחידים כי כאשר יהיה חוסר במוצר תהיה עלייה במחיר. וכאשר יהיה עודף של מוצר המחירים ירדו.

השקעה בתשתיות מחקר ופיתוח-

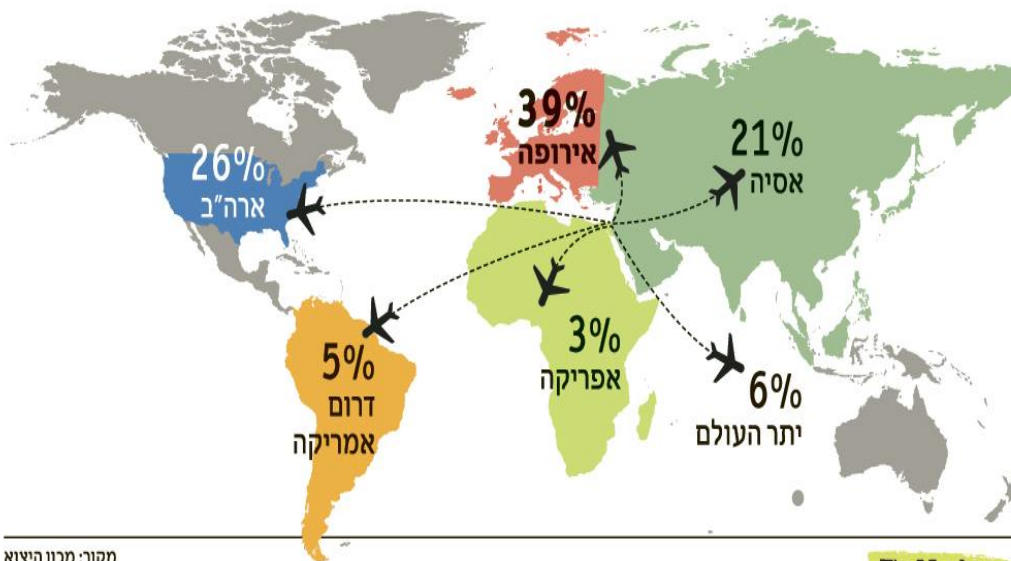
✕ הממשלה תומכת בפיתוח תשתיות (כבישים, רכבות, הכשרת קרקעות, ועוד...) וטכנולוגיות מתקדמות שהחקלאי לבדו אינו מסוגל לבצע בכספו (מחקר חקלאי ועוד...).

עידוד יצוא

- ✗ יצוא מוצרים לחו"ל מכניס מטבע זר ומגדיל את יתרות המטבע הזר של המדינה. בנוסף בדרך של עידוד יצוא הממשלה תומכת ביצואן כדי שיוכל להתחרות עם מגדלים ממדינות אחרות.

מתמקדים באירופה יעדי היצוא של ישראל ב-2012

פיצוי על אסונות טבע

✕ פיצוי לחקלאים שגידוליהם נפגעו באסונות טבע .

הפגיעה בחקלאות: "מאות דונמים של גידולים נשרפו"

מנכ"ל הקרן לביטוח נזקי טבע בחקלאות, דודי גינזבורג, אמר כי עד כה רווח על נזק של עשרות דונם חממות ירקות באזור עוספיה, גידולי פרחים ומטעי זיתים שנפגעו.

בחממת רשל, מוכ"ל תנועת הקיבוץ הדתי, אמר כי מפעל האוכל הביתי של ניר עציון לא נפגע פיזית, אבל כוחות סיקור העורף אינם מאפשרים להוציא ממנו שירותי קייטרינג ללקוחות.

גם מאיגוד התעשייה הקיבוצית נמסר על נזקים למפעלים קיבוציים באזור השריפה. מפעל סופרסולד בבית אורן לא נפגע פיזית אך רשתות התקשורת והמים אינן פועלות. עדיין לא ברור מתי הוא יחזור לפעילות בשל איסור של המשטרה על כניסת חברים.

נפגע נוסף מבית אורן הוא יואל צור, מנכ"ל חברת מזון לנשי מזה העוסקת בייצור ושיווק מזון בריאותי. צור מספק שירותים לאורחי המלון בבית אורן ולדבריו לא מתאפשרת גישה לבית העסק ולכן אי אפשר לאמוד את הנזק. **דליה מזורי**

"הממשלה צריכה להכריז על השריפה כעל אסון טבע. ההכרזה תחייב את הממשלה לכסות על כל הנזקים לחקלאות, כפי שנעשה במלחמת לבנון השנייה ובפעולות טרור", כך אמר

אבשלום וילן, מוכ"ל התאחדות חקלאי ישראל. וילן חושש כי אם הממשלה לא תכריז על השריפה כעל אסון טבע, ישנו ספק רב שבסופו של דבר הפיצויים לחקלאים וליישובים שנהרסו אכן יגיעו ליעדם.

השריפה בכרמל גרמה נזקים כבדים לחקלאות באזור. לדברי אילן אשל, מנכ"ל ארגון מגדלי הפירות, 30 דונם של מטע פאולינה ו-150 דונם של מטעי בננות נשרפו לגמרי. נזקים נוספים נגרמו גם לגידולי האבוקדו וייתכן שמדובר בנזק גדול לענף.

בעיה נוספת שמטרידה אותו בעת היא ההרכב הכימי של חומר כיבוי השריפות שהותז בשטחי החקלאות. החקלאים בודקים את השפעתו על הצומח כדי שלא ייגרמו נזקים עקיפים.

קביעת מחיר מינימום

- ✗ כאשר הממשלה מעוניינת לפקח על מחירים של שירותים ומוצרים חיוניים היא משלמת ליצרן את הפרש המחירים בין העלות האמיתית של המוצר לבין העלות לצרכן.

באילו עופים קיימת מכסת ייצור?

✗ עופים שיש בהם מכסת ייצור - בקר
לחלב, פטמים, מטילות - ביצי מאכל.

✗ עופים שאין בהם מכסת ייצור -
הודים, עגלים לבשר, צאן, דבורים-דבש.

איזו השפעה תהיה לביטול מכסות הייצור על היקף הייצור ועל מחירי התוצרת, מיד לאחר ביטולן ובטווח הארוך?

מיד לאחר ביטול המכסות לא יהיה כמעט שינוי בהיקף הייצור ובטווח המחירים. עם הזמן הייצור יגדל ומחירי התוצרת ירדו. כאשר המחירים יורדים, הייצור קטן ואז המחירים עולים שוב וחוזר חלילה. בטווח הארוך ייגרם בעיקר חוסר יציבות בכמות התוצרת ובמחירים.

✕ **מימון ביניים:** אשראי מרוכז הניתן ע"י משרד החקלאות בישראל למימון כולל של ההוצאות וההשקעות במשקים חקלאיים, תמורת נכונותם להעביר את כל הכנסותיהם דרך הבנק המממן את האשראי.

הסדר זה מסיר מהחקלאי את הדאגה המתמדת לחיפוש מקורות למימון הוצאותיו, תמורת התחייבות מצדו לדרווח בכל עת על כל מידע שידרוש ממנו הבנק נותן האשראי.

סוגי משקים:

× משק מתמחה :

משק המתמחה במוצר ומרכז רק לו את המשאבים.
משק חד-ענפי, בעיקר מסחרי.

משק המתמחה בגידול אחד עיקרי המתאים לתנאי האקלים והקרקע. זוהי חקלאות המיועדת לשיווק.

דוגמה: מטעים טרופיים (קפה, תה, קקאו, קנה סוכר). אזורי הצריכה למטעים טרופיים נמצאים באירופה ובאמריקה הצפונית, ולכן יש עדיפות למקם את המשקים הללו סמוך לנהרות ולחופי ים כדי לייעל את ההובלה.
גם בארה"ב יש רצועות מתמחות במשק אחד (לדוגמה: "רצועת החיטה",

החיסרון הגדול של משק זה הוא בהיותו רגיש לפגעי מזג אויר ולתנודות מחירים בשוק העולמי.

יתרונות:

האיכות של המוצר טובה יותר והמשק מותאם לגידול ספציפי שרק בו הוא תלוי.

חסרונות:

משק מתמחה אינו יכול להחזיק צוות עובדים קבוע לאורך כל השנה אלא בהתאם לצרכים העונתיים.

משק שאינו מתמחה :

משק מעורב

✕ משק המייצר מגוון מוצרים.

✕ משק חקלאי מסחרי המשלב מספר ענפים חקלאיים
(לדוגמה: ארה"ב: תירס עם מספוא לצורך פיטום בע"ח)

✕ היתרונות:

✕ פחות פגיע לפגעי טבע או לתנודות במחירים – בעת משבר,
יש ענף אחר ש"יכסה" על ההפסדים.

✕ יש ניצול יעיל של המכונות, הקרקע, כוח העבודה – בזמן
הדרוש להבשלת גידול אחד, ניתן להשתמש במכונות ובכוח
העבודה לצורך גידול אחר.

טיפוסי משקי שיווק

סוג	היכן	אופי	יתרונות	חסרונות
משק מעורב	הנפוץ בעולם, באסיה, באירופה ובצפון אמריקה רצועת התירס, החיטה והבקר בארצות הברית	חקלאות עם הרבה ענפים וגידולים לשם מכירה בשוק, הזנת בעלי חיים ואספקת מזון לחקלאי ולמשפחתו. במשק זה משתמשים בשיטות מתקדמות כגון זיבול ודישון הקרקע, טכנולוגיה ברפת או בלול	אינו חשוף במיוחד לפגעי טבע, אינו מתמחה בגידול אחד ולכן יש פיזור סיכונים, יש עבודה לאורך כל השנה - סוג הגידול בהתאם לתקופת השנה, הרמה המקצועית משתפרת כי ישנה התמחות במגוון גידולים	השקעה אינטנסיבית רבה, צורך בחידוש הכלים החקלאיים בשל בלאי מהיר
משק מונוקולטורי משק מתמחה	באזורים טרופיים, ליד החופים, ולאורך הנהרות	התמחות בגידול אחד לשם שיווק. המטעים ממוקמים בעמקים ומישורים בהם הקרקע משובחת וקלה לעיבוד. גידולים לדוגמא: טבק, תה, קקאו, קנה סוכר	גורם הכנסה מרכזי במדינות המתפתחות, פיתוח המשק החקלאי בעקבות החשיפה לטכנולוגיה מתקדמת, יכולת שליטה בשוק העולמי, ניצול יתרונות האקלים והקרקע ביעילות	הצרכנים הגדולים הם בעיקר המדינות המפותחות. התמחות בגידול אחד בלבד באה על חשבון פיתוח ענפי חקלאות אחרים, חקלאות המותאמת לעונות מסוימות ולכן בעונת השפל קיימת אבטלה רבה

